

Kemppinen's corner nyt

Suomi toimi viime vuoden jälkimmäisen puolikkaan EU:n jäsenmaiden puheenjohtajana. Suomen vastuulla oli jatkaa siitä, mihin Saksa omalla kaudellaan jäi, ja jättää ylimenevät asiat mahdollisimman hyvin valmisteltuina vuodenvaihteessa Portugalille. Kuten puheenjohtajavuorossa on tapana, Suomi piti valtionpäämiesten kokoukset omalla kamarallaan, Tampereella ja Helsingissä.

Tampereen huippukokousta, 14. - 16.10.1999, seurasi tuhatkunta toimittajaa, 700 ulkomailta ja 300 Suomesta. Monelle suomalaistoimittajalle Tampereen huippukokous oli ensimmäinen tilaisuus päästä kosketusetäisyydelle EU-tiedottamiseen.

EU-tiedotus mielletään yleensä kaksijakoiseksi. Ensimmäinen osa on vaikeaselkoinen ja monikielinen paperimylly, joka tuottaa valtavat määrät virallisia tiedotteita. Toinen osa ovat epäviralliset kontaktit. Usein todellinen tieto tulee näiden epävirallisten verkostojen kautta. EU on ranskalaiseen hallintokulttuuriin perustuva, salaileva ja elitistinen rakennelma, jossa oleellista tietoa ei jaeta vapaaehtoisesti. Tietoa vuotavat ne, joilla on siihen motiivi. He joko haluavat nostaa omaa häntäänsä, tai vahingoittaa järjestelmää tai jotain sen toimijaa. Joissain tapauksissa he voivat myös haluta tehdä vastapalveluksen toimittajalle.

Huippukokousta seuraavalla toimittajalla onkin yksi perustavanlaatuinen ongelma; hän ei pääse sisälle kokoushuoneeseen. Hänelle on annettu asialista ja hän myös tietää valmistelukokousten ja puhetta johtavan pääministerin pääkaupunkikierroksen perusteella todennäköiset kiistakysymykset. Toimittajan on kuitenkin saatava jollain keinolla itselleen korvat kokoushuoneen seinien sisälle. Huippukokousuutisointi on kiusallisella tavalla riippuvaista siitä, haluavatko sisällä istuvat virkamiehet kertoa juuri minulle, mitä ovien takana tapahtuu. Yhtään tilaisuutta tavata heitä pikipäin kokousten aikana ei voi ohittaa, ja kieltämättä usein heidän kertomansa pienetkin nytkähdykset asioissa auttavat hahmottamaan tilannetta. Katsojalle ja kuulijalle tästä kaikesta suodattuu vähän. Mutkia on kuitenkin turvallista oikoa vasta kun tuntee koko kuvan.

Yleiset tiedotustilaisuudet, jollaiseen Tampereenkin huippukokous päättyi, eivät riitä. Ne tulevat juttujen kannalta usein liian myöhään ja ovat ennen

muuta politiikkojen esiintymistä. Yleisten tiedotustilaisuuksien lausunnot ovat tyyliltään ympäröityjä. Niistä poimitaan juttuihin lainaukset, mutta tiedot tapahtumista on kerättävä aiemmin. Kansalliset tiedotustilaisuudet ovat virallisen ja epävirallisen tiedotuksen välimuoto. Ne pidetään kunkin maan niin kutsutussa briiffihuoneessa, ja niille on usein sovittu etukäteen summittainen aika. Toimittajan on ilmoitauduttava etukäteen oman maansa tiedottajille. Näin pääsee joukkoon, joka saa kännyköihinsä tekstiviestin tulla ex tempore kuuntelemaan, millaisia väliaikatietoja ulos piipahtavalla tiedottajalla tai pääministerillä on tarjota.

Palvelun taso vaihtelee suuresti toimittajasta ja huippukokouksesta riippuen. Jos tiedottajien ja toimittajien välillä käydään arkipäivänkin EU-uutisoinnissa välillä todellista valtataistelua, niin huippukokouksissa vallitsevat viidakon laki ja kaaos. Joskus kokous on niin kiihkeä, että tiedottajan ei kannata poistua kesken. Ulkona odottaa kärsimätön, mouruava toimittajalauma. Joskus tiedottaja poistuu juuri silloin, kun hänen oikeastaan olisi pitänyt olla sisällä, ja kiukkuiset toimittajat joutuvat kyselemään asioiden kulkua muiden jäsenmaiden tiedottajilta ja muilta virkamiehiltä.

Toimittaja voi olla muita paremmin perillä asioista, koska osui jonkun kokousosanottajan kanssa samaan aikaan vessaan. Naisten aliedustus huippukokouksissa kostautuu tässä suhteessa naistoimittajien tiedotuspaisiona. Tietojen laatuun vaikuttaa se, miten tiedottaja on nukkunut edellisen yön, miten hyvin hän tuntee käsiteltävän asian tai miten hyvä kielitaito hänellä on. Tämälleen sama pätee tietysti myös toimittajaan.

Varsinkin sähköisten tiedotusvälineiden toimittajille huippukokoukset ovat vatsahaavan kasvupohjaa. He taistelevat veren maku suussa päämiesten haastatteluista. Aikataulut elävät, eikä lupauksiin voi luottaa. On pakko olla oikeaan aikaan oikealla ovella mikrofonin valmiina. Tampereella ja Helsingissä tilannetta pahensi Suomen EU-puheenjohtajuus: pääministeri Lipponen oli koko kokouksen puheenjohtaja ja Mikko Norvos ja Reijo Kemppinen koko kokouksen päätiedottajia. Niinpä heitä eivät jakaneet vain suomalaiset, kuten yleensä, vaan koko kansainvälinen media.

Jotta kaikki ei jäisi sattuman varaan, on Brysselissä työskentelevillä toimittajilla tapana pedata itselleen ylimääräisiä tapaamisia jonkun huippukokousosanottajan kanssa. Suomalaispiireissä yleisradiolaisilla oli Tampereella

EU:n johtajat Tampereelle erityishuippukokoukseen

Aiheet tärkeitä kaikille

EU:n johtajat

EU:n johtajat saivat tänään illan puheita Tampereen EU:n erityishuippukokouksessa. Kokouksen puheenjohtajana toimi suomalainen EU:n puheenjohtaja Prokla. Puheita esittivät myös EU:n komission puheenjohtaja Prokla ja Euroopan neuvoston puheenjohtaja Prokla.

Aiheita. Min. Antti Sallin (vasen) ja Reijo Kemppinen keskustelivat EU:n johtajien kanssa.

LAPIN KANSA 15.10.1999

Kansainvälinen media on ollut läsnä Tampereella EU:n erityishuippukokouksen yhteydessä. Myös useat suomalaiset ja kansainväliset toimittajat ovat paikalla. EU:n johtajat saivat tänään illan puheita Tampereen EU:n erityishuippukokouksessa. Kokouksen puheenjohtajana toimi suomalainen EU:n puheenjohtaja Prokla. Puheita esittivät myös EU:n komission puheenjohtaja Prokla ja Euroopan neuvoston puheenjohtaja Prokla.

kissan päivät. Vaikka kansainvälisesti olemme pohjamutaa, Tampereella kuuluimme niihin, joille kiikutettiin paidan alla viimeinen luonnos asialistasta. Meitä varten virkamiehet poistuivat kokouksesta ja tulivat nurkan taakse käymään papereita kohta kohdalta läpi, että pysyimme perillä siitä, kuka sanoo ja mitä.

Saimme osaksemme Tampereella positiivista diskriminaatiota. Jos Brysselissä toimiva toimittaja taas ei ole Suomen EU-edustuston kannalta tärkeästä tiedotusvälineestä ja jos hän ei osoita riittävää kunnioitusta ja uskollisuutta tietolähteitään kohtaan, hän joutuu tiedotusboikottiin. Hän ei saa nurkan takana tapahtuvia erikoispalveluita. Kaikki eivät saa kutsuja edes rutiinitiedotustilaisuuksiin.

Toimittajan ja tiedottajan valtataistelu on yhtä hienovaraista kuin työpaikkakiusaaminen. Jos asian ottaisi esille, kulloinenkin vallankäyttäjä nauraisi ensin makeasti ja naputtaisi sitten selän takana ohimoaan. Mitään on vaikea todistaa.

Näin toimittajista muodostuu vähitellen rinki, lähteen uskotut, joille tarjoillaan pitkin vuotta taustatietoja. Kun rinkiin pääsee, jäät hatussa ovat tarpeen. Tarjolla on tärkeältä kuulostavaa tavaraa tärkeältä näyttävältä ihmiseltä. Kun poistuu tilaisuudesta pää valaistuksesta humisten, on terveellistä soittaa Pasilaan. Siellä on yleensä joku, joka osaa ystävällisen tiukasti sanoa, että me emme ehkä sittenkään uutisoi Luxemburgin viimeisintä ehdotusta säästöjen verotusprosentiksi, vaikka Saksa sitä vastustaakin. Riippumattomaksi on vaikea heittäytyä. On mahdollista, että jokin tieto todella menee ohi. Välejä lähiteisiin on pidettävä yllä, jos mieli etuoikeutetuksi huippukokouksessa.

Toimittajien ja tietolähteiden tapaamiset ovat myös egojen hierontaa. Brysselissä, Washingtonissa ja miksei myös vaikka eduskunnan kuppilassa ollaan sisäpiireissä, ollaan niitä tärkeitä. Tiedonvaihdosta tulee valtariitti, jossa voi kyseillä näennäisen hankalia, mutta jossa juttujen loppukuluttaja helposti häipyä taka-alalle. Syntyy journalistisesti ongelmallisia lojaliteetteja.

Sisäpiiriläisyyttä ja omaa asiantuntijan rooliaan voi pönkittää myös Brysselin slangilla. Suomen EU-edustuston tiedottajan Mikael Carpelanin postitustilalla olevat saivat Tampereella kännyköihinsä viestin "Kempainen 's corner nyt". Se tarkoitti, että toinen tiedottaja, Reijo Kempainen tulee ulos kokouksesta ja antaa väliaikatietoja paikassa, josta ainakaan minulla ei ollut mitään hajua.

*Kristiina Helenius
Yleisradion Brysselin kirjeenvaihtaja*